Година VI | Цариградъ 17 Юній 1872 | Брой 13

МАКЕДОНІЯ ще излиза единъ пѫть прѣзъ седмицѫтѫ въ Сѫбота.

Цѣна прѣдплатата за годинѫ 5 бѣлы меджидіета, а за шесть мѣсеца 3 както въ Цариградъ тукъ тѫй и на всякждѣ по вѫнъ въ дѣржавѫтѫ, а на вѫнъ отъ дѣржавѫтѫ 6 т. е. шесть бѣлы медж.

Писма не освободены отъ пощенскѫ платѫ и поржчванія за вѣстника не сѫдружены съ прѣдплатѫтѫ не ся пріемѫтъ.

Велко поржчваніе и изискваніе, за есе що ся отнася до Македоніѭ, ще ся отправя исключително до редактора и издателя П. Р. СЛАВЕЙКОВА.

МАКЕДОНІЯ.

Листъ за политикѫ и книжевность.

Подписка-та на спомоществованія-та става въ Цариградъ, въ Писалището на вѣстника, Асма-алтѫ въ пиринчіитѣ у Джамлѫ-ханъ № 15, а по вѫнъ при отреденытѣ настоятели, които отговарятъ за вѣстникатъ.

Статіи и писма за общеполезны работы вмѣстяватъ ся безъ платѫ, стига само да сѫ снабдены съ вѣрны подписы. За частны извѣстія плаща ся по 2 гр. за реда.

На настоятелитѣ ся устѫпва по петь на сто отъ цѣнѫтѫ на спомоществованія-та като сѫбержѣтъ отъ три спомоществованія на горѣ и гы издлѫжатъ.

И какъ за потрѣбното намъ

Голѣмитѣ събытія, които въ послѣднитѣ десетолетия направиха голѣми прѣврати и показаха въ най чистъ видъ непрѣцѣненната полза на науката, умислиха много народности и най многочисленитѣ просвѣщенитѣ. Послѣднитѣ, като гледатъ на около си съсѣдитѣ далѣко по-учени и по-образовани и слѣдствено по-богати и по-силни, и като познаватъ, че по-учения ie сѣкога господарь надъ простия, почнаха да се страхуватъ за живота си въ народно име и въ народенъ iезикъ и характеръ. Страховетѣ си сѫ намѣсто и потрѣбва да се доказватъ. — Ако Грьцитѣ много пѫти помалко отъ насъ можеха да ни владѣѭтъ духовно то ie само за това, че тѣ сѫ били сѣкога много, много по-горѣ отъ насъ и въ учение и въ образование. Ако Немцитѣ се провикватъ че по време, съ Божия воля, Дунавскитѣ крайбрѣжия ще сѫ немски поселения, и че особено Българія ie опрѣдѣлена да бѫде тѣхна населбина, то ie само за това, защото тѣзи Немци знаятъ на кой степенъ на развитието сме. Ако Словенетѣ въ Австрия и Маджарско се умислуватъ за бѫдѫщето си и залегатъ толкосъ живо за образованието си, то ie само за това, защото се осѣщатъ срѣщу Немцитѣ и Маджаретѣ много по доле въ културно отношение и знаѭтъ, че просвѣтенитѣ сѣкога гледатъ на проститѣ, като на богата ловидба. И при насъ какво друго на примѣръ могѫтъ да иматъ извръженията и афорезмитѣ, които исипва дѣдѫшния Патриархъ, за ослонка, ако не това, дѣто ни сѣкатъ за прости и мислятъ, че ще могѫтъ да ни раздѣлатъ и да ни направатъ пакъ робове на страститѣ си. Простия сѣкога ще ie робъ на учения, защото въ учения ie сичко: и богатство и сила. Кои народности това по-одавно разбраха, тѣ днесъ се славатъ и величаѭтъ се, а кои не разбраха и не ищѫтъ да го разберѫтъ тѣ сѫ сѣкога унизени и отъ день на день плѫнѫтъ бройтъ на по образованитѣ.

Сега, дѣ сме ний? — Ний Българетѣ много късно додохме до туй съзнание. Истина Братията отъ Солунъ ни дадохѫ писмо и прѣзъ него срѣдство да се избавимъ отъ природната завистность, но Византийскитѣ майстории, хитрости и интриги, никога не ни оставиха на миръ. Цароветѣ отъ рода и кръвьта ни намираха слава повечето подъ развѣянитѣ прѣпорци на мѣждоусобно клане и убиване отколкото слава подъ прѣпореца на тихого и мирно книжевно развитие, което овѣковѣчва спечаленото за дълги години и вѣкове.

Изнурената и сплута отъ разврати Византия най после пренесе заразата си и въ срѣдината на младия и буенъ Български народъ и резултатитѣ сѫ извѣстни. Но по важното и самото важно ie кой и какъвъ ти ie учительтъ. Пакъ и сѣкога слава во вѣки вѣковъ на Кирила и Методия iедва прѣзъ нѣколко вѣкове напрѣгнахме и силехме чрѣзъ тѣхното писмо да оставимъ дирктѣ на първия си скитнишки животъ, да се опростимъ отъ патриархалния животъ и да се отръсимъ отъ потиска на природната завистность, па да захванемъ въ свѣстность задатъка и опрѣдѣлението си, кога вѣчнитѣ ни врагове хвръляха мрѣжитѣ си и ний бѣхме замрѣженитѣ. Повече отъ сто годинъ ний бѣхме подъ Фенерскитѣ кефове и това врѣме ще ie най жалостната периода въ историята ни. Оно ie грозно. Плодътъ му ie чрьнъ, вкусътъ горчивъ, глътъка поразивъ. Но да редимъ злинитѣ, ще рече да следяваме осѣщанието и да раздираме грьдитѣ си. Iедна въздишка доволна ie да награди умооковницитѣ ни. Сега вече нека земемъ миналото за добра лекция, па да потрьсимъ цѣръ на сегашното, защото въ него живѣемъ и то ie, което ще оздрави бѫдѫщето ни. Ако за напрѣдъ не желаемъ да сме чада на простотата и слѣдствено робове на по-умнитѣ и пообразованитѣ отъ насъ, нека потрьсимъ школата.

Сичкитѣ народи всегда и у сѣко време у школята сѫ намирали и намиратъ сичко: и себе — достоинството на човѣка, и смирени побожници, свѣстни и проникливи патриоте, и честни граждане, и вѣрни поданици, и одушевени застѫпници за правда и честность, и пламенни защитници на народъ и отечество. Сичкитѣ съврѣменни напрѣдъци, които толкозъ удиваватъ безкнижнитѣ, сѫ резултати на школата. Школата ie допела честния друштвенъ животъ, тя ie прѣработила грубитѣ нрави на кротки и тихи; тя ie направила човѣка господарь на свѣтътъ. Школата ie турнала подъ човѣшка властъ буйната водена стихия. Школата ie съединила свѣтскитѣ краища и прѣбродила свѣтскитѣ води прѣзъ електрика и искуствена права; тя ie прѣсекла милиоте години трупанитѣ планински врьхове и тласка чирка си да пѣе спокойно въ сухопарното искуство на механиката и да подвикнова на искатренитѣ висове: Господарь ви сьмь! Но могѫтъ ли да се изброѭтъ користитѣ на школата? Никога.

Сичко що се казва добро, приятно и полезно, рожба ie на школата а не на друго. И честитъ народъ у когото школитѣ и по количество и по каквина не могѫтъ да се нахвалатъ. Клетъ и злочестъ народъ у когото школитѣ не сѫ прьва потрѣба и нематъ на себе си прьвитѣ грижи на по умнитѣ. У него ще ie вечна темнина за членоветѣ му, защото тѣ сѫ и слѣпи, и хроми, и свкати, и неосѣтливи. Сѣко добро, което ie насадила природата помѣжду му да му вкуси отъ сладоститѣ и да добрува, за него ie чуждо. То остава благословенъ плодъ за по-умнитѣ и по-образованитѣ, които не жалатъ и океанетѣ да прѣбродатъ, само да турнѫтъ рѫка на имота и да живѣѭтъ отъ пота на безкнижнитѣ. Да разумѣемъ това, па да оставимъ равнодушието, и по скоро да умножаваме и усъвръшваме школитѣ си. Въ туй залегание ний трѣбва да трьсимъ и сѣко срѣдство, което може да ни даде и полетъ и добри съвѣти и опите.

Азъ мислѣ, че въ туй наше залегание много ще ни помогне и „Славянскій Педагогъ,“ Журналъ для славянскихъ учителей и приятелей; списание, което захванало да се издава тази година въ Прагъ подъ редакцията на Г. Иванъ Матекъ. „Славянскій Педагогъ“ ie основанъ отъ iедна дружина учители отъ различни словенски племена (освенъ насъ), и имената на тази дружина напечатани сѫ на прьвата страница на книгата. Какъвъ ie уставътъ на дружината, незнаемъ защото не сме го виждали, но отъ I и II часть на списанието, разумехме че „Славянскій педагогъ“ — дружината ie основана подъ туй име, което ie име и на списанието — има за цѣль сѣка словенска народность чрѣзъ школата да осигури правото на живота си, да се развива въ особноститѣ си и по общто опрѣдѣление да крачи къмъ добрувание. Въ този пѫть „Славянскій педагогъ“ приема списания на сѣко словенско нарѣчие и като ie посвѣтенъ на науката, строго се ограничава въ кржга на книжнината. Най драго му ie да пише въ кое славенско племе има повече и подобри школи, сѣкоя школа какъ се ie развила въ различни периоди, кога какви програми ie имало, колко учители и т. н. Както виждатъ читателитѣ това ся пѣшта, които трѣбва да сѫ на рѫцѣтѣ на сѣкой отъ способнитѣ ни учители и на сѣкое отъ просвѣтенитѣ ни заведения. Просвѣтното състояние, въ което сме, ище да се запознаемъ и ний съ школитѣ на различнитѣ народности, съ програмитѣ имъ, съ степенътъ на всестранното имъ развитие и съ живота имъ. Ако ie нѣкому нуждно да ище да усъвръшва школитѣ си — а и най образованитѣ народи само за това говорятъ и залегатъ, — то ie това намъ на Българетѣ, нуждно и двойно и тройно. Духовно занемарени и загубени, ний — да си кажемъ истината — съ тежка мѫка можемъ да речемъ весело: имаме школи. И дѣто имаме и тѣ не сѫ ни до половинъ наредени штото да могѫтъ да се нарѣкѫтъ школи. И така направо основа, което поддържа индивидуалния животъ и осигурява народното тѣло здраво, крѣпко и живо за недогледни времена, у насъ ie или никакво или много доле и на степенъ несъвръшенъ. „Славянскій педагогъ“ като излага при друго състоянието на школитѣ на различни народности, и като прѣдстаия ползитѣ, които идѫтъ на образованитѣ отъ науката, ще ни носи богатъ материялъ за подигание, критикувание и поправка на нашитѣ школи; така iедно оттука, друго оттамо и ний полека полека ще видимъ помежду си истински школи съ истински учители; просвѣщението ще пушта повече и повече приятни сокове въ народа и плодоветѣ не ще закъснеѭтъ. Народната ни личность ще ie обезбѣдена, защото ще се опира на просвѣщението, и враговетѣ, които желаѭтъ въ раздѣлението ни да ни видатъ съсипани, съ завистъ ще ни гледатъ здраво съединени и отдадени на общото добро на човѣштината. (*Дукаволомовъ*)

Нѣщо за вѣстницитѣ ни.

Тѣлото ся състои отъ нѣколко стотины части, които спротивъ исчислението на анатомицитѣ, достигатъ до едно опрѣдѣлено число. Всичкитѣ тія части заедно съединены съставляватъ тѣлото на человѣка. Всичкитѣ тія части сѫ хранятъ, промѣняватъ и съ нови замѣстяватъ. Всичкитѣ дѣятели, които полагатъ, испращатъ и доставляватъ храниѫ на

ПОДЛИСТНИКЪ.

—o—

ОТЕЧЕСТВО И ЛЮБОВЬ

или

ОТЪ ТРЬНЪ ТА НА ГЛОГЪ

—

Въ лѣто 1861 всичка Полша ся вълнуваше. Всичкый народъ бѣше ся завзелъ отъ жаждѫтѫ на мученичеството, и принесе себе си всесъжжение за свободѫтѫ. Множеството ся събираше та ся моляше по улицытѣ на градоветѣ, и гърмены и умирающи поздравяваха смьрьтѫ като божественъ пріятель.

— "Не ся боѭ отъ Васъ; защото имамы силнѫ войскѫ." думаше князь Горчаковъ на графа Замойскаго.

— "Готови смы да умремъ всичка отъ рускытѣ крушумы, или да ся скапимъ въ рудницытѣ на Сибиръ" отговаряше графътъ; "Но прѣдпочитамы по добрѣ да бѫдемъ избиты отъ васъ, а не да отворимъ войнѫ съ васъ." и всичкый народъ подвикваше, като сочаше сьрцето си: "Ето го! Защо търсите живото между мрьтвытѣ?"

Росія, като не искаше тогазъ да извърши служението на мечникъ, надѣяше ся че, като прѣдизвыква и распаля патріотизмътъ на Поляцытѣ, можаше да земе поводъ да накаже неусмиримѫтѫ героинѭ, която ся отричаше да отвори войнѫ. Но искачя нѣкой отъ границытѣ на търпението, и всичкы очакваха да видятъ русцытѣ пьрвы да нападатъ, а Полшѫ разяренѫ че пріема прѣдизвыкванието, и отъ своѭ страниѫ и тя прѣдизвыква Росіѭ на бой.

На 1-ый Ноемврія 1861 всичкый народъ въ Краковъ ся притискаше въ голѣмѫтѫ стъгдѫ (мегданъ) на града, на срѣдъ коѭто стои статуята на Павла I-го, който го прѣдставя всадникъ; отъ единѫтѫ страниѫ на тѫзи стъгдѫ ся намира тьмницата и становището на гарнизона, дѣто живѣе русецътъ управитель. Множеството очакваше боязливо какво ще излѣзе отъ ходението на поньрвытѣ граждани, които бѣхѫ отишли да подадѫтъ на управителя прошение съ което го моляхѫ да прости и да пусни мнозина невинно затворены, и най вече жены. Но управителтъ отблъснѫ грубо прошението имъ, като имъ прѣдлагаше заповѣдитѣ които му бѣхѫ дадены отъ Варшавѫ.— "Господа, рече имъ, стойте мирни, посъвѣтувайте и женытѣ да си сбержѣтъ умътъ въ главѫтѫ; а оставѣте всичкы другы работы на великодушныйтъ Императоръ и на министрытѣ му," и пратенытѣ ся вьрнѫхѫ безъ да свьршатъ нищо.

Навалицата станѫ по голѣма и стъгдата бѣ пълнѫ отъ человѣцы безоржѫны и жены и дѣца не помрьдвапы, които чакахѫ нѣкакво неизвѣстно развръзваніе. Лицата имъ бѣхѫ спокойны. Разговаряхѫ ся спокойно за тайнытѣ си мнѣнія. А женытѣ колѣничили прѣдъ крьстътъ ся моляхѫ. Прѣдъ *кѫшлѫтѫ* отъ другѫтѫ страниѫ нѣкои отъ войскаритѣ си пушахѫ и гледахѫ около си.

Внезапно чу ся едно трясновение, и слѣдъ малко множеството ся поклати, както дъгытѣ вълны на морето, и распръснѫ собственото си смутяваніе по всичкѫтѫ стъгдѫ, и до крайцата на градътъ, всичкы махахѫ кѫрпытѣ си и зяпахѫ на горѣ къмъ небето. Защото голѣмъ единъ Балонъ ся носеше велелѣпно по въздухъ надъ стрѣхытѣ и на него ся виждаше написано съ твърдѣ едры буквы: ПОЛША НЕ Е УМРѢЛА.

Въздухоходныйтъ балонъ завьртянъ пусна ся найнапрѣдъ, като да щѣше да падне врьзъ каменныйтъ крьстъ, на стъгдѫтѫ. Но подіемнѫтъ косвенно отъ вѣтъра, залютнѫ ся къмъ стрѣхѫтѫ на управителевътъ домъ. Тутакъ си слугытѣ на полиценна ся появихѫ на билото на кѫщѫтѫ съ кукы и *канджы* въ рѫцѣ, тѣ ся приготвяхѫ да закачятъ дьрзскыйтъ този смутитель. Но въ минутѫтѫ духва упѫтливъ вѣтръ та отнесе непадѣйно на възбогъ балонътъ, който сякашь че ся подигравше съ своитѣ прѣслѣдователи.

Явението на този описанъ балонъ и рѫкоплесканията направихѫ руситѣ да пукатъ отъ ядъ. Полицмейстерътъ излѣзе на балконътъ, и заповѣда на множеството да ся разиде колкото по-скоро отъ стъгдѫтѫ. Но народътъ безъ да внимава ни най малко на неговытѣ велѣнія гледаше балонътъ, който, като да ся осѣщаше че е вънъ отъ докоченіе, не бързаше вече да бѣга, зав ащаше ся, вьртѣше ся, испрѣвьрташе ся, и ся виждаше като да ся смѣе на подигравкѫ, като гледаше русцитѣ че гы е ядъ защото немогѫтъ нищо да му сторятъ.

Слѣдъ нѣколко минуты полицмейстерътъ, излѣзе пакъ на балконътъ, повтори да каже на множеството да ся разидѫтъ като приложи и нѣкои заплашванія кои-

тія части сѫ: стомахътъ, сърдцето, бѣлый дробъ и пр. органы. Въ всичкытѣ тѣзи органы и дѣятели сѫ подбутвать и управляватъ, за да извършватъ службѫтѣ си, отъ единъ главенъ силѫ, който нарицать *первическѫ системѫ*, срѣдоточено на който е мозъкътъ въ главѫтѣ. Удари единъ человѣкъ въ главѫтѣ силнато, ще видишъ че всичкытѣ другы части и органы спратъ, не можатъ да вършатъ нѣщо, и человѣкъ подъ принрѣдѫ за нѣколко врѣме. Ако сѫ повредѣни нѣкой отъ органитѣ, то и мозъкътъ страдае: Защото мозъкътъ отъ главѫтѣ, отъ залѫкѫтѣ и часть ся простира на долу прѣзъ гръбнака въ видъ на пъзе до долнѫтѣ му часть; и отъ дѣлѣ му страны по чиятове нервы ся распространятъ по тѣлото гдѣто даватъ чувствителность. Сѫщо и отъ главѫтѣ ся простиратъ и извънрѣшнитѣ части, та имъ даватъ чувствителность, силѫ и движеніе. По тоя начинъ така распръснатитѣ по всичкото тѣло мозъчна жила; чтобъ да ся повредѣ и доволѣнѣ нѣкоѭ часть, изпедпъжѫ ся распростира и разнося по всичкото тѣло, като ся внечатля по прѣдѫ въ мозъкътъ. Чтобъ пострадае могъкътъ, ще страдаятъ и неговитѣ клонове, нервытѣ, и тѣ повечѣ управляватъ и дѣйствуватъ на другытѣ части, що дѣйствуватъ по слабо на тѣхъ; и слѣдователно, ослабватъ, и всичкото тѣло е отпуснѫто и губи прѣвѫтѣ си чувствителность. Колкото повече ся упражнява на чувствителность нѣкоѭ часть, толкова повече добыва сила да чувствова тя отъ твардѣ малко. Колкото повече ся остаи нѣкоѭ часть да ухлаби, толкова повече стана нечувствителна; наприм. ходилата на краката и дланьѭ на ржѫтѣ. По тоя начинъ чтобъ нѣкоя часть чувствова нѣкой болѫ или повредѫ, то тоя часъ ся запоса въ умътъ, гдѣто като ся осѣти болѫтата познае ся какви е и не е, знаятъ ся нужнытѣ мѣрки за исцѣленіе; и още толкова другы примѣри можатъ да ся прѣдставятъ.

Сѫщо тѣй и единъ народъ е едно тѣло, на което всякой единъ человѣкъ съставлява членъ, всякой градъ, всяка область сѫ часть отъ него. Въ членоветѣ на това тѣло трѣбва да нѫкатъ единъ главенъ дѣятель, управитель, както мозъкътъ, чрѣзъ клоневетѣ на когото и въ когото да можатъ да ся чувствоватъ болѣзы на всяка часть отдѣлно; и посѣдъ да ся знаятъ нужнытѣ мѣрки за исцѣленіе и вселеврѣщѫѭ (подобрѣнѣто) имъ. Тоя главенъ дѣятель да рѣчемъ, че сѫ управителятъ, неговитѣ клонове нивкъ *по сѫ*: тѣ сѫ само сборъ отъ всичкытѣ дѣйствія и органы, които извършватъ онѣзи службы, что служѫтъ да хранятъ и подкрѣпятъ тѣлото. Трѣбва още другъ по главенъ дѣятель и управитель на тѣлото, въ когото да можатъ направо да ся изобразяватъ всичкытѣ болѣзы на тѣлото, както и всяко негово добро състояніе и подобреніе; та като ся почувствоватъ да ся знаятъ мѣрки за исцѣленѣто имъ. Тоя главенъ дѣятель отъ нашѫ страна мислимъ да сѫ вѣстницитѣ на единъ народъ. Тука, чтобъ нѣкоя часть отъ народа почувствова нѣкой болѫ или благостояніе, та да може да го изобрази вѣстника, и посѣдъ да ся познае на цѣлото тѣло да ся народитъ. Да ся остави едно часть то нѣще почувствова чрѣзъ вѣстника, ще каже че тамо мѣстото е изгнило и твардѣ слабо дѣйствуватъ нервытѣ отъ мозъкътъ; и ся остава да гнае, та да нанѣда цѣлото тѣло.

Колкото повечѣ нервическата система е по силна и мозъкътъ по усъвѫвершенствуванъ толкова по тѣлото ся усѣщатъ всичкытѣ болѣзы, за които редовата ся знаятъ мѣрки за исцѣленіе, но нѣмо тѣло всякогашъ е по здраво и по чувствително: сѫщо и вѣстницитѣ тѣй трѣбува да дѣйствуватъ чтото на всякѫ часть отъ тѣлото болѣзнѣ, угодытѣ и неугодытѣ да ся нечувствоватъ, та като ся познѣятъ ще ся зематъ нужнытѣ мѣрки за доктори и цѣръ. Тѣрътъ е сѫщый нашій народный общій сравъ и народитѣ ни гордость, а докторитѣ ни сѫ духовнитѣ управители и общинитѣ. А колкото повечѣ останатъ единъ или който да е часть да ся упражнява на затъпяваніе, то тя постепенно щ-ночне да ся подкрѣпява, и стана твардѣ слабо чувствителна, напр. по ходилото на краката, дѣто може да ся нахрани и пиле безъ да ся почувствова силно болѣзнѣ. Колко ще да е хубаво тѣй да можатъ да дѣйствуватъ вѣстницитѣ ни! Щѣ видимъ тогава тѣлото въ най голѣмо благосостояніе и добро расположеніе.

Нѣй всичкытѣ българи изобщо сме часть отъ това тѣло. Всякой може различно да почувствова нѣкои болѣзы; ако искате да ся изобразятъ въ вѣстницитѣ, и не ся прѣемватъ и не правятъ впечатленіе, то що каже че останатъ тѣи части да гнѣятъ отъ болѣзы, та да болѣдува и тѣлото. Въ такѫво тѣло, всякой отъ нази знае, че никогашъ не може да бѫде здраво и всякогашъ е болничаво. Кой може да отрече, че повечето части отъ народа ни не страдаятъ отъ болѣзы? На това ны увѣряватъ твардѣ много дописы изъ всякѫ область и градъ отъ отечеството ни. Ако бы тѣхнытѣ дописы да ся не прѣемватъ, то не е друго, освѣнѣ желаніе да ся позатрие онѫзи часть. Вѣнстнѫ че всично това не що може да утърди за нази Българитѣ толкова знаніе; нъ за единъ твардѣ развитъ народъ (тѣло), чтобъ ся остави нѣкоя часть въ небрѣженіе и нечувствителность, та ся повредѫ и нанѣда и цѣлото цѣлото тѣло или поне ще му прѣчи въ здравостьтѫ. Негрытѣ въ Африкѫ, ако и нѣкои отъ тѣхъ да имѫхѫ царіе и управители, нъ като нѣмахѫ такъвъ управитель, что описахмо нѣй, който управитель, да имъ показа раритѣ за да ся исцѣрятъ и да гы събудѝ и сѫзнаѝ; то и сичкытѣ управители пристоихѫ да имъ ся продаватъ жителитѣ и да гы употрѣбяватъ европейцитѣ като робіе. Въ като имѫ болѣзы и страданіи по нѣкои части, то ще имѫ и добры и здрави по другы: тогава тѣхната здравость помага и на близу нейнѫтѫ часть. А колкото повечѣ тая часть е чувствителна, толкова стана и по добра, и толкова стана полезнѣйна за болѣзнѣ си. А ако бы и тая малко сѣбудинка часть начине да ся отъмнява то и другата близна еще повечѣ ослабна. За това, тѣлто Г. И. Найденовъ дръжи необнародваны допискытѣ братецы още прѣди два и три мѣсяца; които дописы заслужаватъ повечѣ вниманіе за исцѣленіе, което ако ся не извърши ще прѣди и болѣзнѣ на цѣло тѣло. Ще каже, че той желае да затрие въ болѣзнѣ тѣжѫ часть отъ тѣлото, и не желае да оздравѣе тая болѣзнѣ. Сѫщо, и вый, Г-не Славейковъ, гдѣто бѣлѣжихте въ притурѫтѣ на листа вы отъ 10-й брой че допискыта на еди кого си была такъва или онаѝсва, ще каже вый желаете затъпяваніе на чувствителностьтѫ на милостьтѫ му: зачото сега ако пишо лошо, утрѣ — но хубаво, другъ день още повечѣ хубаво; нъ само тогава когато неговитѣ чувствованія ся прѣемватъ, изображаватъ и насѣрдчатъ отъ нашій листъ. А когато ся не прѣемватъ и не изображаватъ то постепенно ослабна силѫтѣ, нѣма нѣщо отъ онѫзи чувствителность и дѣятелность и желаніе за да ся разнина онѫзи единъ часть, когато нѣди още за прѣвъ нѫть какъ му ся бѣлѣжи. Сѫщо и цензурата, ако ограничова твардѣ много на извѣстѣто на тѣлѣна болѣзы и пр. и пр. стана като ипоплексія на тѣлото.

Пр. Х. М. Кожухаревъ

Пловдивъ, 4 Юній 1872.

Колкото и да сѫ убѣдителны доводытѣ на почтенытѣ писатель на горнѣтѫ статійка ный все пакъ ся въздержахмъ да прѣемемъ на полно прѣпорѫчытѣ и. и еще повечѣ когато ся касае не до допискы за нѣкои важны интересны событія и другы общественны событія но до нѣкои такивъ кысалы разсѫждеѝія, отъ които чинателитѣ друго не спечелватъ освѣнѣ умственѝя скомнѫ. Такевъ допискы и статій всякога с добрѣ, ще кажемъ нѣ, да ся пооставятъ на страняѫ. Р.

ТРИДЕВЕКЪ ЗАТВОРЪ.

Бае Славейкова.

Не помня добрѣ кога беше, но нѣма близо 12-13 години, когато ти запирахѫ тука въ Търново зарѝлъ единъ *дасталекъ* грѣхъ; бѣше писалъ въ тогова издаваемый въ Цѣрградъ вѣстникъ "Българіѝ„ и нѫмъ какво си за "владѣшки работи„ зузуны на Фенерскытѣ владѣки въ отечеството ни, които сѫ управлявали отъ подавашно врѣме до тогова, и което описаніе тогиавашный агіосъ Турновъ Киръ Григоріосъ зе като лично нападеніе отъ горѣ му, поиска удовлетвореніе отъ тебе и *съ послушеніемъ* тогиавашнѝго управителя и *сѫдѣйствіемъ* фиванъ чорбаджіи, тъй стоя нѣколко дни въ дупката, съ сичкото та протестираніе и увѣряваніе чи писанытѣ отъ тебе никакъ не слѣдатъ на лицето на киръ Григоріосъ и на дѣлата общо, на владицитѣ въ отечеството ни. Наумяваѫ та това, за да ти наумя, планнете, и за друго нѣщо: Тогиа въ затвора казаше ми, че между безбройнитѣ по стената писани имена и другото отъ затворницитѣ, намѣрили сте писано и това: "който не е стоялъ тука, той е магаріѝ„ Помнишъ колко си смѣхмы лѫдъ туй изреченіе и колко го тѫлкувахмы? Азъ никога не сѫмъ го забравилъ, и за да си го сломи сега но живо и да дожа прѣзъ лѣта ни да го раздрѣнкамъ, ми пакара единъ случай, който ми даде способъ да опѣнѫ подобрѣ значеніето на горнето изреченіе, ако и май просто и дебело изреченіе.

Сѫщо виновникъ ли, сѫщо осѫжденикъ ли, или невиненъ и изпостаненъ затворникъ е надраскалъ това изреченіе, той е искалъ съ това да каже, че при сичкытѣ житѣйски бури не може человѣкъ поиза вѣрха на злощастіѝта, а като не е стоялъ въ жилището на злощастіето и бѣдностьта — затворытѣ, че не може да оцѣнѝ положеніето на бѣдный человѣчески класъ отъ нищетата, и слѣдователно не може да усѣща милость къмъ страждущи ближнѝ — милость къмъ человѣчестото.

Що ти трѣба горѣ-долу, бѫки ми; драгичко; и нѫмъ стоихъ затворенъ! Но ся сѣщавай. Стоихъ затворенъ за грѣхъ отъ безъ грѣхъ, стоихъ затворенъ три дни, за да ся приложи въ расписа на затворницитѣ въ текущето лѣто единъ единица повечѣ и нѣщо друго, стоихъ затворенъ за да ся каже че сѫмъ стоялъ затворенъ, авнадѫмму! както сичкытѣ хора отъ безнарачната категорія.

Нѣрнитѣ впечатленія на человѣка отъ сѫко за него новѫ нѣщо, прѣмелъ и обстоятелство на живота му, сѫ най-очнитѣ оцѣнители; навикналый духъ и обрѫзнатото тѣло слабо чувствуватъ или никакъ. Мирѫтъ но може ти представи ужасите на морската бура; балканецытѣ величественостьтѫ на балканитѣ сѫ; полѣнецытѣ разкошѫ с ѣтѫ на полѣнитѣ сѫ; свободный пріятностьтѫ на свободатѝ сѫ; него обрѫгнаѝ з тюрмѫтѣ несносностьтѫ на положеніето сѝ. Но сѫко това за първо нѫть представено предъ очитѣ на человѣка; тоза человѣкъ е способѝ да усѣща сичкитѣ и нѣй тѫкитѣ впечатленія на представеного предъ очитѣ му.

Значи не е безпитересно да приказа и азъ за своитѣ впечатленія отъ туй първо въ живота ми обстоятелство, да приказѫ какво съмъ видѣлъ, чулъ и разбрѫлъ. — какво нѣщо е затворъ и затворътъ въ Търново.

Съ сѝти скутове стоѝх прѣдъ позлатенытѣ — пазѫки на порытѣ? — Но сѫмъ; защото чакамъ нѣкого, тѫзи недѣля ще доди, у него сѫ готови, дойте ми сроко еще деснѝ дена. — Не бѫ; заповѣдѫти е: или порытѣ, или . . . мусефиринъ си. Подиръ тоя краткѫкъ разговоръ, полицаинтъ каза на запѝтіето: *заседи* тоѝ чорбаджѝя долу на сувари-одасѫ. Злотѝто излѣзе съ мене и изпъ-ка се друго запѝтіе: *закарай* тогова долу у го придай на одаѝта. То си знай, че присѫствующитѣ, и тѣ бѣхѫ много, изгледахѫ ми отъ петитѣ до върха. *Закарамъ* и по заведенъ въ сувари-одасѫ поздравихъ посѣдящитѣ запѝтіеи и друга двама, по случай мене познати, затворници, повдрѫхъ ся, поседѣдахъ, видѣ ми ся толкосъ тѫжно и задушно до нестѫрпваніе, отсѫмихъ къмъ *приятеля* — излѣзохъ вѫнъ и кѫкнахъ тамъ по-между пакѫлкалитѣ около стѣната.

Стоихъ и мислѣхъ, нѣще казваніе, и, за какво, за положеніето си. Виновѝтъ ли сѫмъ до запиранѝе, неминуемо ли бѣше туй запираніе, отъ дѣ ми ли туй запираніе; търсихъ да разбирѫ кой е грѣховитый, да ли изъ на хората сѫмъ кривъ ли хората ни вѫнъ, и като сѫщи Адамовѝ послѣдникъ изъ поиирѝ да ми сѫ крини Ева и змѝта, спр. тоѝ и онѝ и че тѣ ако но бѣхѫ изъ цѣхъ да сѫмъ въ рая сѝ безъ никакво искушеніе. И мислѝхъ еще, и мислѝхъ до прехласваніе. Зехъ ной сѣтѣ и да гледамъ.

Прѣдъ мене широкѝй дворъ на конакъ, на краѝ на двора високатѣ каменны зданія на военнѝто изваолище и затворницатѝ на каведнѝтѣ. Надъ тѣхъ отгорѣ като сѣтна стоѝ на срѣдна високата "синята гора„ Търновска, облечена въ лѣнтѫ пролѣтна дреха, зелена *като адъ*, и надъ нея отгорѣ, като нѣкѫ приплѫсналъ, ясното небо, синѣе като море, се виждашо до колкото провесенѝта стрѣха на конака оставаше отворено да ся видѝ. Зрѣлище величественно! гледѝхъ и пакъ си прѣхласвахъ.

Неиадѣйно една бѣла матерія като расплетенъ пѫръ ся надѝ прѣдъ мене, обрѣзна като съсъ цѣркалѝ. Излиѝзѫхъ си очитѣ, гледамъ единъ *орелъ*. . . .

Стой.....не мисли че пишѫ басня, или разказъ.

Въ конашкѝй дворъ имѫ една чушмя, висока колкото двайсеть педи. Задницата на тази чушмя обрѫзна като единъ дворъ прѣдъ *тесный коридоръ срѣщу приятеля* на сувари-одасѫ. Тамъ бѣше кацналъ орелътъ, а нази вратата ся изливахъ очитѣ, той еще ся кацнѝ опѝшкѫтъ и газурешо ся, като да искаше да каже: да не попрѣсмамъ изъ нази..... тамъ... Но присѫствующитѣ зехѫ да ся смѣѝятъ, и орелътъ заизвина пѝшкѫтъ си на тамъ на тамъ, на прелѣ на запѣ, като да иска да нѝ да кой му ся приемиѝ.

Тоѝ прелѣ бѣше упитомѝенъ, и отъ нѣколко годѝни жѝвѣе въ конака, навикнѝтъ да заѝча и да го заѝчатъ. Запѝтіе и затворницѝ съ него ся заѝгнѝкватъ. Тѣ го заѝчатъ той ги гони и хапѝ. Едниѭ по' бакъ издебна и кѣлна ухото по единъ селенѝнъ, на другы грабна колпакѝ отъ главата. Въ общото забавленіе увлеченъ и изъ, велѝкѝ какво го заѝчахѝ, за всѣкомѝнаніе, видѝ ся на нашето знакомѝтно, кѣлна ма за краѝ на панталонитѣ и го сѫвра — Хайде, *рекохъ*, затворенѝ человѣкъ трѣба да имѝ сѫдрѫ по дрехитѣ си.

Когато бѣхъ да ся засрами отъ тоѝзи хора, подѝжѝ плачитѣ, изъ почнахъ да мислѝ за него, и

то мѝрнѝшахѫ на бруть. Тогазь единъ полкъ отъ стрѣлцы дойде и ся нареди прѣдъ пѝрмакѣлцытѣ на калѝѭтѣ; и послѣ направи едно военно движеніе на десно и на лѣво, и откры два топа насочены къмъ народътъ.

Това като видѣхѫ мѫжіе, жены и дѣца разбрѫхѫ усѝлѝто обстоятелство, и хехѫ да ся разнѝждатъ. Но понеже околнытѣ улѝци не бѣхѫ доволно широкы, задрѫстохѫ ся отъ колата на стаѝцѝтѣ. А множеството като неможоше да ся провѝрѣ прѣзъ тѣсны исходы, повращаше ся гласкано назадъ къмъ сѣгдѫшѫ. А дѣцата тона ся виждахѫ турены да вардятъ туй растѫкѫваніе на народа и имахѫ страшенъ изгледъ. Тогазь едно нощне, възлѣзса и сѣда на единъ высокъ желѣзенъ фенеръ, распера внезапно голѣмъ единъ байракъ бѣлъ и черенъ, и гербоветѣ на Полшѝѭ, орелътъ и рицарытѣ ся разпѝхахѫ на възбогъ. Ивещѝето на народнытѣ байракъ увлече полѫцытѣ, и всѣко вѫлненіе на народа тихнѫ. той ся спрѣ като умѝнѝ. Всѝчкы гледахѫ бѣлытѣ орелъ и забравихѫ заплашѝвѝятѣ на полѝцѝйстера и прѣмѫждѝта отъ присѫствѝто на двата топа. Тогазь отъ хѫлѣды уста, хѫлѣды гласове екнѫхѫ и зашѣхѫ сѫгласно свѣтѫтѣ пѣсенъ: "*Бъ-же Всесилный, помилай ны, и отдай на отечеством ни! Светая Дѣво, царице нѝ Полшѝѭ, моли ся за насъ.*" А на свѫрѝнѝе на пѣсенѣтѣ три пушкы изгрѣмѣхѫ, въврѫсны безъ да ся познае отъ кого. На множеството му ся стори че ся даде знакъ за клаѝе, и обладано отъ страхъ, тѣрѝ да бѣга. Сѫщѝето стаѝ ужасно; жены и дѣца неиодадахѫ и затъпкахѫ ся; русцытѣ войскарѝ, като имъ ся стори че множеството гы напада, ударихѫ трѫпетата и трѫ гласнѝйтѣ чиновникъ на батерѝѭтѣ, изрева нѣщо, което приведе множеството въ ужасъ.

II

На часътъ срѣдата на сѣгдѫшѫ ся испразднѝ; Останѝте само една дрѝпаво облѣчена жена, колѣнѝчила прѣдъ крѣстътъ и имаше главѣтѣ си похлупенѝ въ двѣтѣ си рѫцѣ; а до неѭ сѣдеше право человѣ и дѣте на три годѝнки, което си игрѣше и чакаше да свѫрши майка му молѣбѫтѣ си. И двѣ-тѣ ся виждахѫ като да незнѝѭтъ никакъ отъ онова което становѝе около имъ. А единъ младъ Полакъ, хубавецъ, чиновникъ на гледъ, впусна ся въ жѝнѝтѣ, и, като искаѝе да отъвре неѭ и дѣтето отстѝгли гы здъ статуѭтѣ. Силно трѣпуваніе расклѝти прозорцытѣ на близнѝтѣ къщѝ, на които джамовитѣ стрѝмѝвѝни ся распадахѫ. Нѝрвѝйтъ топъ свѣтна, и сто воѝлѣ ужасенъ ся чу въ множеството; защото желѣзнытѣ парчета на пръсналѝѭтѣ избѝхѫ около петдесетѝ души, които ся патрѫшѝхѫ по сѫгдѫшѫ, а съ тѣхъ и дѣтето на женѫтѫ които ся молѝше; то горкото бѣ ударено тѣй както бѣ право *сѫдѫмѝ* му прѣсѣчено врѫтѣ като съ бръснѫчь. Трупътъ на дѣтето падѝ възъ единъ стрѫнъ, а главата му отвѝрѝхѫ малко по на далечь. Майката на дѣтето скѝчѝ като лудѝца, послѣ останѫ за часъ неподвѝжнѝ, подѫбѣна, като желѣзенъ лостъ, съ лѝце разѝодено като Медуза, съ зѫпѝлѝ уста, и очѝ отвѝрѝ отъ страхъ; послѣ като ся окопѝ отъ туй си ужасно изстѫлѝеніе, изпищѣ, като звѣрь, впусна ся въръ оваляѝтѣ въ кръвы трупъ на человѣка си, и като полѝкнѫ, зе да лочи и да лиже като песъ кръвѣтѣ на человѣка си. А сѣдѣ малко скокнѫ пакъ, дръпѫ главѣтѣ на дѣтето за косѝтѣ, растѝрѝ ѝ и ѝ показа на множеството като вѝкане: "*ето милосердѝето на императора.*"

Русецытѣ чиновникъ заповѣда пакъ да грѣмѝтъ. А младѝйтъ Полакъ, са обрѫна къмъ него, и като му посочѝ юрукътъ си, казва му по Руски: ще каже че сте злодѣйци защото гѫрмѝте врѣзъ жены и дѣца. И распалѝсъ отъ това, впуща ся като пѝянъ врѣзъ топѣтѣ, и като го сграбчѝ, тѫрѝ растреперанъ гѫрдѝтѣ си по топѣтѣ на устата. Тогѝ-зѝта, като дръжѝше въ рѫкѫ пушалѣтѣ запалѝ. — Тѣй ли ти *ся струва*, казва му, че ще въспрѣнѝ пѝходѣтѣ на людѝето? Иди на гарнизѝтѣ, посѝбѣлника и подпали. За добрѫ честь *изѫкѫтѣ* на топа плачѝѭ и угасѝ тутакъ си безъ да прорѫбѝти на въгрѣ, и тѣй не грѣмѝѭ, а Полакѣтѣ юнакѣ сѣдѣне еще жѫвѝ на устата на топа, и сѫкѫнѝ че неговѝто тѫнѫ присѫтствѝе въспрѣ орѫжѝето да не грѣмне. Тогазь топчѝята ся хѫлоса въ главѫтѣ съ четкѫтѣ и той падѝѭ долу замѫнѝ. Но скокнѫ пакъ врѣзъ чиновника, и като му удари единъ силнѫ плесницѫ.

— Злодѣйнѝко! казва му, обѫди на управителя че сѣмъ графъ Владѝсла Волскѝй, Полякъ емигрѝтѝнъ, и донесѣ сѣмъ скрѝтонъ въ отечеството си за да вѫзѫ въ съзѫкѫлѝѭ противу императора російскѝй! . . .

Сѣдѣ малко откарахѫ го възѫнъ въ твардѣлѣтъ.

(*Слѣдува*)

тія части сѫ: стомахѣтъ, сърдечо, бѣлый дробъ и пр. органы. Въ всичкытѣ тѣзи органы и дѣятели сѫ подбутвать и управляватъ, за да извѫршватъ службѫтѣ си, отъ единъ главенъ силѫ, който наричатъ *нервическѫ системѫ*, срѣдоточено на който е мозъкътъ въ главѫтѣ. Удари единъ человѣкъ въ главѫтѣ силната, ще видишъ че всичкытѣ другы части и органы спирать, не можатъ да вѫрвятъ ничто, и человѣкъ пада примрѣлъ за нѣколко врѣме. Ако сѫ повредени нѣкой отъ органытѣ, то и мозъкътъ страдае: Зачото мозъгътъ отъ главѫтѣ, отъ задѫтѣ и часть се простира на долу прѣзъ гръбнака въ видъ на пъзе до долнѫтѣ му часть; и отъ двѣтѣ му страни по чистые нервы се распространятъ по тѣлото гдѣто даватъ чувствителность. Сѫщо и отъ главѫтѣ се простираятъ и извънрѣшнитѣ части, та имъ даватъ чувствителность, силѫ и движеніе. По тоя начинъ така распрѣснатитѣ по всичкото тѣло мозъчны жили; чтобъ да ся повредѣли и довсѣмъ нѣкоя часть, избедилѫжъ ся распрѣсна и разноса по всичкото тѣло, като ся опечатли по прѣди въ мозъгъть. Тоя постраде мозъкътъ, ще страдаятъ и всичкытѣ клонове, нервытѣ, и тѣ повечи управляватъ и дѣйствуватъ на другытѣ части, ще дѣйствуватъ по слабо на тѣхъ; и слѣдователно, ослабватъ, и всичкото тѣло е отпуснѫто и губи прѣдъ си чувствителность. Колкото повече ся упражнява на чувствителность нѣкоя часть, толкова повече добива сила да чувствува и отъ твърдѣ мало. Колкото повече си остане нѣкоя часть да утъпнѣ, толкова повече стана нечувствителна; наприм. ходилата на крацытѣ и дланьтѣ на рѫкытѣ. Но тоя начинъ чтобъ нѣкои часть чувствува нѣкоя болѫ или повредѫ, то тоя часъ се запоси въ умытѣ, гдѣто като ся осѣти болкатъ позлѣ ся кажа е и не е, знаятъ ся нужнытѣ мѣрки за исцѣленіе; и още толкова другы примѣри можатъ да ся прѣдставятъ.

Сѫщо тъй и единъ народъ е едно тѣло, на което всякой единъ человѣкъ съставлява членъ, всякой градъ, всяка область сѫ часть отъ него. Въ членоветѣ на това тѣло трѣбва да имать единъ главенъ дѣятель, управитель, както мозъкътъ, чрѣзъ клоноветѣ на когото и въ когото да можатъ да ся чувствуватъ болкы на всяка часть отдѣлно; и послѣ да ся знаятъ нужнытѣ мѣрки за исцѣленіе и изсѣрацѣлѣ (*подобрѣнето*) имъ. Тоя дѣятель да рѣчемъ, че сѫ управитѣлтѣ, всичкытѣ клонове никакъ не сѫ? тѣ сѫ само сборъ отъ всичкытѣ дѣйствія и органы, които изврѣшватъ оныя службы, что служѫтъ да хранятъ и подкрѣпѫтъ тѣлото. Трѣбва още другъ по главенъ дѣятель и управитель на тѣлото, въ когото да можатъ *направо* да ся изобразяватъ всичкытѣ болкы на тѣлото, както и всяко негово добро състояніе и подобреніе; та като ся почувствуватъ да ся знаятъ мѣрки за исцѣленѣто имъ. Тоя главенъ дѣятель отъ нашѫ страна мислимъ да сѫ вѣстницытѣ на единъ народъ. Тука, чтобъ нѣкои часть отъ народа почувствова нѣкои болѫ или благосъстояніе, та да може да го изобрази вѣстника, и послѣ да ся познае на цѣлото тѣла на народытѣ. Да ся остави една часть то влияе почувствова чрѣзъ вѣстника, що кажо че тамо мѣстото е изгнило и твърдѣ слабо дѣйствуватъ нервытѣ отъ мозъкатъ; и ся остава ли гимъ, та да пострада цѣлото тѣло.

Колкото повечо нервическата система е по силна и мозъкътъ по усъвершенствованъ толкова по тѣлото ся усѣщатъ всичкытѣ болкы, за които нужнитѣ ся знаятъ мѣрки за исцѣленіе, но пак тѣло всякогашъ е по здраво и по чувствително: сѫщо и вѣстницытѣ тъй трѣбуватъ да дѣйствуватъ чтото на всякѫ една часть отъ тѣлото болкытѣ, угодытѣ и неугодытѣ да ся нечувствуватъ, та като ся познаятъ ще ся зематъ нужнытѣ мѣрки за доктори и цѣрѣ. Нѣрятъ е сѫщый нашій народный общій сравнъ и народната ны гордость, а докторитѣ ни сѫ духовнитѣ управители и общинитѣ. А колкото повечо останятъ единъ или който да е часть да ся упражнява на затѣвяніе, то тя постепенно щяочне да ся подкрѣпява, и стана твърдѣ слабо чувствителна, напр. по ходилото на краката, дѣто може да ся нахрани и нѣяле безъ да ся почувствува силно болкатъ. Колко ще да е хубаво тъй да можатъ да дѣйствуватъ вѣстницы ни! Ще видимъ тогава тѣлото въ пай готѣмо благоденствіе и добро расположеніе.

Нѣй всичкытѣ българи изобщо сме часть отъ това тѣло. Всякой може различно да почувствува нѣкои болкы; ако искате да ся изобразятъ въ вѣстницытѣ, и не ся пріемватъ и на правятъ впечатленіе, то ще каже че останятъ тія части да гнятъ отъ болкы, та да болилуви и тѣлото. Нѣ такъво тѣло, всякои отъ нази знае, че никогашъ не може да бѫде здраво и всякогашъ е болнячаво. Кой може да отрече, че повечето части отъ народа ни не страдаятъ отъ болкы? На това ны увѣряватъ твърдѣ много другы примѣри изъ всякѫ область и градъ отъ отечеството ни. Ако бы тѣхнытѣ дописки да ся не пріемватъ, то не е друго, освѣнѣ желаніе да ся позатрие онѫзи часть. Впистинѫ че всичко това не ще може да утрьли за нази Българитѣ толкова тъма мнѣнія; нѣ за единъ твърдѣ развитъ народъ (тѣло), чтобъ ся остави нѣкоя часть въ небрѣженіе и нечувствителность, *тя* ся повредѣла и пострада и ще позрѣди цѣлото тѣло или поне ще му прѣчи въ здравостьтѣ. Нерѣтъ въ Африкѫ, ако и нѣкои отъ тѣхъ да имахѫ царіе и управители, нѣ като нѣмахѫ такъвъ управитель, что описахмо ній, който управитель, да ним показва решитѣ за да ся исцѣрятъ и да ны събуди и сѫзвиди; то и самытѣ управители пристанахѫ да имъ ся продаватъ жителитѣ и да ны употрѣбяватъ европейцитѣ като робіе. Нѣ като има болкы и страданія по нѣкои части, то ще има и добры и здрави на другы: тогава тѣхната здравость помага и на близу нейнѫтѣ часть. А колкото повечо тая часть е чувствителна, толкова стана и по добра, и толкова стана полезнѣйша за болкатѣ си. А ако бы и тая малко събудила часть начине да ся отъмнява то и другата близна еще повече ослабва. За това, тъй то Г. П. Найденовъ дружа необнародвани допискытѣ братецы още прѣди два и три мѣсяци; които дописки заслужаватъ повечо вниманіе за исцѣленіе, което ако ся изврши нас прѣди и болѣстьтѣ на цѣло тѣло. Ще каже, че той желае да затрива въ болѣстьтѣ тѫж часть отъ тѣлото, и не желае да оздравѣе тая болка. Сѫщо, и ній. Г-не Славейковъ, гдѣто бѣлѣжихте въ пригуркытѣ на листа мы отъ 10-й брой че дописката на еди кого си была такова или онаква, ще каже ный желаете затѣвяніе на чувствителностьтѣ на милостьтѣ му: зачото сега ако нашо доне, утрѣ — по хубаво, другъ день още повече хубаво; нѣ само тогава когато негоньтѣ чувствованія ся пріемватъ, изобразяватъ и висѣрдватъ отъ нашій листъ. А когато ся не пріемватъ и по изображаватъ то постепенно ослабва сѫжъта, нѣма нечо онѫзи чувствителность и дѣятелность и желаніе за да ся разнова онѫзи единъ часть, когато нали ощо за прѣдъ нѣкъ какъ му си бѣлѣжи. Сѫщо и пенсурата, ако ограничава твърдѣ много на изявленѣто на такыва болкы и пр. и пр. става като апоплексія на тѣлото.

Ив. Х. М. Кожухаревъ

Пловдивъ, 4 Юній 1872.

Колкото и да ся убѣдителны доводытѣ на почтенныдѣ писателя на горнѣтѣ статійѫ ный все пакъ ся въздѣржамы да пріемемъ на нѣмо прѣпоржѫтѣ и. А еще повечѣ когато ся касае не до дописки за нѣкои важны интересны событія и другы общополезны свѣдѣнія но до нѣкои таквызъ кысмы разсѫжденія, отъ които читателитѣ друго не спечелатъ освѣнъ умстеснѣ сколнѣ. Такывы допискы и статій всякога е добрѣ, ще кажемъ ній, да ся поставляѭ на страниѫ. Р.

ТРИДЕВЕВЕНЪ ЗАТВОРЪ.

Бае Славейковъ,

Не помня добрѣ кога беше, но има близо 12-13 години, когато та запирахѫ тука въ Търново зарадъ единъ *дасклски* грѣхъ; бѣше писалъ въ тогиа издаваемыи въ Цѣрградъ вѣстникъ "Българія„ нѣкъ какво си за "владышки работи„ зулумъ на Фенерскытѣ владыки въ отечеството ни, които сѫ управляваи отъ подаваншо време до тогиа, и което описаніе тогиашный агіосъ Турновъ Киръ Григоріосъ зе като лично нападеніе отъ горѣ му, поиска удовлетвореніе отъ тебе и съ *посѣщеніемъ* тогиашнаго управителя и *сѫдѣйствіемъ* филаѭ чорбаджія, ты стоя нѣколко дни въ дупката, съ сичкото ти протестираніе и увѣряваніе чи писаниятѣ отъ тебе никакъ не сѣдѣлъ на лицето на кирѣ Григоріосъ и на дѣлата общо на владицитѣ въ отечеството ни. Наумяваѭ ти това, за да ти наумя, изваиете, и за друго нѣщо: Тигиов въ затвора казваше ми, че между безбройнитѣ по стената писани имена и друго отъ затворницитѣ, намѣрили сте писано и това: "който не е столъ тука, той е магаръ„ Помнишъ колко си сѣхмы подъ туй изреченіе и колко го тѣлкувахмы? Азъ никога не сѣмъ го забравилъ, и за да си го сложа сега по живо и да дойдѫ презъ ласта ви да го раздрыкамъ, ми накара единъ случай, който ми даде способъ да онѣзи подобрѣ значеніето на горнето изреченіе, ако и май *просто* и дебело изречено.

Сѫщо чиновникъ ли, сѫщо осѫдникъ ли, или невинемъ и изоставенъ затворникъ о надраскалъ това изреченіе, той е искалъ съ това да каже, че при сичкитѣ житѣйски бури но може человѣкъ позна нѣрха на злощастіята, и като не е столъ въ нѫждающето на злощастіето и бѣдностьта — затворытъ, че не може да онѣзина положеніето на бѣдный человѣшески класъ отъ нищетата, и слѣдователно не може да усѣща милость къмъ страждущій ближникъ —милость къмъ человѣчестото.

Що ти трѣба горѣ-долу, кажи ми; дрогачо; и азъ стоихъ затворенъ! Но ся сѣнай. Стоихъ затворенъ за грѣхъ отъ безъ грѣхъ, стоихъ затворенъ три дни, за да ся приходи въ расписа на затворницитѣ въ текущето лѣто една единица повечо и нищо друго, стоихъ затворенъ за да ся каже че сѣчь столъ затворенъ, анцѣлкину! какъ сичкитѣ хора отъ безнарчнята категорія.

Нѣрнитѣ впечатленія на человѣка отъ сѫко за него ново нѣщо, промѣнѣ и обстоятелство на живота му, сѫ най-очнитѣ оцѣнители; навикналый духъ и обрѫзнѫлото тѣло слабо чувствуватъ или никакъ. Мойтѣ не може ти представи ужаснѣтѣ по морската бура; блаженцытѣ величественностьтѣ на балканитѣ са; полѣцытѣ разнощо съ тѣхъ на полѣцытѣ си; свободный пріятностьтѣ на свободата ни; нето обрѫзнѫлыи з тѣрникъ несносностьтѣ на положеніето си. Но сичко *това* за нѣрни нѣмъ представено предъ очитѣ на человѣка; тоза человѣкъ е способѣлъ да усѣщ сичкитѣ и най тѣнкитѣ впечатленія на представеното предъ очитѣ му.

Значи не е безпотрѣбно да прикажа и азъ за своитѣ впечатленія отъ туй нѣрни на живота ми обстоятелство, да прикажѫ какво то съмъ видѣлъ, чулъ и разбралъ. — какво нѣщо е затворъ и затворътъ въ Търново.

Съ свати свутове стоѭ предъ познанцытѣ — питаѭки ли нарытѣ? — Не съмъ; защото чакаѭ нѣкого, тази недѣля ще дойдѫ, у него сѫ готови, дайте ми срокъ еще десетина дена. — Не бива; заповѣдта е: или нарытѣ, или . . . мусафирнѣ си. Подиръ тоя краткъ разговоръ, полицаинтѣ каза на запітѣта: *заведи* тоги чорбаджія долу на сувари-одасѫ. Запітѣто излѣзе съ мене и изпъка на друго запітіе: *закарай* тогова долу и го приведи на одаята. То ся знай, че присѣтствующитѣ, и тѣ бѣхѫ много, изгледахѫ ма отъ нетитѣ до нѣрхи. *Закарах* и по заведенъ въ сувари-одасѫ поздравихъ насѣдалотѣ запітіета и други двамо, но случай мене познати, затворници, поѭрнихъ ся, поистѣдахъ, видѣ ми ся толкосъ тѣжно и залушно до несѣтрѣваніе, отсѣжнихъ къмъ пратата — излѣзохъ вѣнъ и бѣкнахъ тамъ по-между наклѣкалитѣ около стѣкѫта.

Стоихъ и мислѣхъ, нещо казвайе, и, за какво, за положеніето си. Виновѣтъ ли съмъ до запиранѣе, неминуемо ли бѣше туй запиранѣе, отъ дѣ ми или туй запиранѣе; търсихъ да разбѫрѫ кой е грѣховитый, да за азъ на хората съмъ кривъ или хората на мѣнѣ, и като сѫщи Адамовъ наслѣдникъ изъ мамарахъ да ми сѫ крини Ева и змѣята, сир. тоя и онзи и че тѣ ако не бѣхѫ азъ щѣхъ да съмъ въ рая си безъ никакво искушеніе. И мислѣхъ еще, и мислѣхъ до прехлосваніе. Зехъ пай сенѣ и да гледѫмъ.

Прѣдъ мене широкій дворъ на конака, на края на двора високитѣ каменны зидѫи на военнѣ плагалницѣ и затворницата на капалитѣ. Надъ тѣхъ отгорѣ като стѣжа стоѭ на срѣщи високата "свята гора„ Търновска, облечена въ лѣнтѫ пролѣтна дреха, зелена като *ядъ*, а надъ нея отгорѣ, като пенесѣ приленѣнъ, ясното небе, синѣ като море, а внѫжлище до колкото провесенатта стрѣха на конака оставаше отворено да ся вижда. Зрѣлище величественно! гледахъ и пакъ ся прѣхласнахъ.

Пенадѣйно една бѣла матерія като расчепенъ нѣръ ся излѣ предъ мене, бѣрлена като съсъ цѣрквадо. Издигнѫхъ си очитѣ, гледахъ единъ *орелъ*. . . .

Стой.....не мисли че пишѫ басня, или розанъ.

Въ конашкый дворъ има една чушмя, висока колкото двайсетъ педи. Задницата на тази чушмя *образуша* като единъ дворъ предъ *тесенъ коридоръ срѣщо пратата на сувари-одасѫ*. Тамъ бѣше кацналъ орелътъ, а азъ богато си излигнахъ очитѣ, той еще ся нѣрнѣ опашкѫ и галуреше ся, като да искаше да каже: да ни попрѣскамъ изъ вазо..... такывзи... Но присѣтствующитѣ зехѫ да ся смѣѭтъ, и орелътъ запушна пѣйкѫ си на тамъ на тавтакъ, на предѣ на заѣ, като да искаха види кой му ся приемава.

Този орелъ бѣше упитомѣнъ, и отъ нѣколко години живѣе въ конака, навикнѫтѣ да заяча и да го закачатъ. Запітѣ и затворницитѣ с него са заигравкотъ. Тѣ го закачатъ той ги гони и хапи. Едвѫжъ на' какъ недѣбина и кѫпна ухото на единъ селенинъ, на другы грабна кошаки отъ главата. Въ общото забавленіе увлеченъ и азъ, нѣмѫжъ като го закачихъ, за въспоминаніе, или си на нашето знакомство, кѫпна ма за крачуя на панталонитѣ и го сѫпра — Хайде, рекохъ, затворенъ человѣкъ трѣбва да имъ сѫдружи по дрехитѣ си.

Когато безъ да ся засрами отъ толкозъ хора, поцѣжка плачитѣ, азъ почнахъ да мислѭ за него, и

то мриншахѫ на барутъ. Тогазъ единъ полкъ отъ стрѣлцы дойде и ся нареди прѣдъ парлакѫщытѣ на калпѫкытѣ; и послѣ направи едно военно движеніе по десно и на лѣво, и откры два топа насочены къмъ народытѣ.

Това като видѣхѫ мѫжіе, жены и дѣца разбрахѫ усилнѣто обстоятелство, и зехѫ да ся разнождатъ. Но понеже околнытѣ улицы не бѣхѫ доволно широкы, задрѣстохѫ ся отъ колата на сганьтѣ. А множеството като неможаше да ся проврѣ прѣзъ тѣсны изходы, повращаше ся тласкано назадъ къмъ стѣгдѫжъ. А двѣта топа ся виждахѫ турены да вардятъ туй растакованіе на народа и пинахѫ страшенѣ и гдѣлъ. Тогазъ едно монче, вѣлѣзѣ и сѣдѫ на единъ высокъ желѣзенъ фенеръ, распера внезапно голѣмъ единъ байракъ бѣлъ и червенъ, и гербоветѣ на Полшѫ, орелътъ и рицарытѣ ся развѣвахѫ на вѣзбогъ. Явеніето на народнытѣ байракъ увлече полицытѣ, и всѣко бѣлѣніе на народа тихнѫ, той ся спрѣ като умаянъ. Всичкы гледахѫ бѣлнтѣ орелъ и забравихѫ заплашванія та на полнимѣстера и прѣмеждіата отъ присѫствѣто на двѣтѣ топа. Тогазъ отъ хыледы уста, хыледы гласове екнахѫ и запѣхѫ сѣгласно свѣтѫтѣ пѣсень: "*Боже Всесилный, помилай ны, и отдай ни отечеството ни! Светая Дѣво, царице на Полшѫ, моли ся за насъ.*" А на свѫщеніе на пѣсеньтѣ три пушкы изгрмѣхѫ, въврлены безъ да ся познае отъ кого. На множеството му ся стори че ся даде знакъ за кланіе, и обладано отъ страхъ, тѣрци да бѣгѫ. Смущеніето станѫ ужасно; жены и дѣца непоподахѫ и затѣпкахѫ ся; русцытѣ войскари, като нѣмъ ся стори че множеството ги напада, ударихѫ трѣпетата и грѣмогласнѣйтѣ чиновникъ на батеріѧтѣ, изрева нѣщо, което приведе множество въ ужасъ.

II

На часътъ срѣдата на стѫгдѫтѣ ся изправѫхѫ; Оставѫше само една дрипаво облѣчена жена, колѣнчила прѣдъ крѣстътъ и нѣмѫше глаѫтѣ си похлупенѫ въ двѣтѣ си рѫцѣ, а до неѭ сѣдеше право человѣто и, дѣте на три годинки, което си играеше и чакаше да свѣрши майка му молбатъ си. И двѣ-тѣ ся виждахѫ като да незнаѭтъ никакъ отъ онова което ставаше около нѣмъ. А единъ младъ Полякъ, хубавецъ, чиновникъ на гледѣ, впусна ся врѣзъ женатѣ, и, като искаше да отъвре нѣмъ и дѣтето отгели ны задъ статуѭтѣ. Силно грѣмушуваніе расклати прозорцытѣ на близнѣтѣ къщи, на които джамовытѣ стрѫшавали са распадахѫ. Нѣрвѣйтъ топъ свѣтнѫ и ето вопль ужасенъ ся чу въ множеството; защото желѣзнытѣ парчета на пръснувайто избихѫ около петдесетъ души, които са натрѫпкахѫ по стѫгдѫтѣ, а съ тѣхъ и дѣтето на женатѣ които ся молѫше; то горкото бѣ ударено тъй както бѣ право *сѫдѣйствѣ* му прѣсѣче вратъ като съ бръсначъ. Трупътъ на дѣтето падѫ възъ единъ стрѣнъ, а главата му отвѣрѫкѫ малко по на далечь. Майката на дѣтето скочи като лѫда, послѣ останѫ за часъ неподвѫжна, подлѣбена, като желѣзенъ лостъ, съ лице разодено като Медуза, съ зѣпнѫли уста, и очи отворены отъ страхъ; послѣ като ся окопни отъ туй ужасно изстѫпленіе, испищѣ, като звѣрь, впусна ся врѣзъ овалѣлытѣ въ кръвы трупъ на чедото си, и като поклекнѫ, зе да лочи и да лиже като песъ кръвѣтѫ на чедото си. А слѣдъ малко скокнѫ пакъ, дръпнѫ главѫтѣ на дѣтето за косѣтѣ, растѣрси ѭ и ѭ показа на множество като вѣкаше: "*его милосердіто на императора.*"

Русецытѣ чиновникъ заповѣда пакъ да грѣмѫжтъ. А младѣйтъ Полякъ, са обраща къмъ него, и като му посочва юмрукътъ си, казва му по Руски: ще каже че сте злодѣйци защото гърмѣте врѣзъ жена и дѣца. И распѣлѣнъ отъ това, впуша ся като пѣнъ врѣзъ топъть и като го сграбчева, тури растреперанѣ гѫдрытѣ си на топъть на устата. Топчіята, като дръжение въ рѫкѫ пушалтъ запалѣнъ. — Тъй ли ти ся струва, кѫлва му, че ще въспрѣшъ исходытѣ на гюдлего? Иди на гарваныгѣ, погыбелнико и подлѣци. За добрѫ честь *изѫжѫтъ* топа изимнѫ и усасѣ тутакъ си бо да проработи на въгрѣ, и тъй не гѣмнѫ, а Полякътъ юнакъ сѣдене еще живъ на устата на топа, и сякашъ че негового тазъ присѣтствіе въспрѣ орѫжѣто да не грѣмне Тогазъ топчіята го хлоса въ главѫтѣ съ четкѫтѣ и той падѫ долу заиѫнѣ. На скокнѫ пѣрвъ чиновника, и като му удари единъ силнѫ плесницѫ.

— Злодѣйнико! казва му, обади на управителя че сѣмъ графъ Владиславъ Вѣскый, Полякъ емигрантинъ, и дошелъ сѣмъ скрытонъ въ отечеството си за да влѣзѫ въ сѫзаклѣніе противу императора російскый! . . .

Стѣдъ малко откарахѫ го възъ твърдѣлтъ.

(Слѣдуе)

— Кель не бѣга отъ тука, попитахъ, и не отиде въ гората да търси другъ? заштото пиа е мажки или женски, или сиа нанагоѣ.

— А бре, научаръ са да го гледа, тоа е тотовъ, защо да отка, кака е единъ селанинъ.

— Какво да бѣга, като кръвѣте му сиаи, и ти можи да хвърка, кака е единъ грабежъ.

Ярку туй еще разговорътъ транше, и не знаіе, черъкъ да разбра че за ярнѣетъ му хортуватъ или тъй му дойде, расеори са въ сиаста нѣкъ незнаина, разкатъ си по назъ, подаде, и размаранвай въздухъ достигна до сеща ми. Туй беше отъ нагова страна като протестъ срѣщу разговора на тая него, но сеща туй не могъ каза сеща; зато отъ друга страна, отъ черъме отъ кого, което изражаваше добронолаго му работно по причина на чрезмѣрностъ му, или непонято по причина на ушубнаватъ на ярнѣетъ му, видѣхъ ярнѣетъ му тъй голѣмъ, но не сами писалъ отрѣдъ за ваши зарновѣ или ярнѣе и ваша наслѣдникъ. Кадъ и да е, царѣтъ на фюрюнатѣ лишенъ отъ свободата да ваши ярнѣе, и ако е такъвъ, то е черъмне ограничетенъ си, полно или непонято — поверенъ беше на себлата си. Его примѣръ за мнѣ решоъ на ума си. Сѣдѣтенѣо бѣше добръ. Хорватъ разказуваха за мнѣ, и ако нѣкъ сиаи срѣщо жетокъ ми сеадъ и нѣзъ ъ пакелъ въ пусаѣрдо-одеса, защото врагъта бѣхѣ отъ мене по висока.

Тоа бѣше на дѣлъ 10 раскрани на щрѣ 30 6—7 раскрани, височина достатъчна, но бешо тъмна колкото нѣкаинъ; тра виски прозорци отъ единъ само страна, самъ до другъ, дакаа и колкотъ е, сеадъ бѣхѣ прозорци на полусчушенѣ дѣлнове, защото здравнѣтѣ, упущени и уврашени можехѣ да противостоѣтъ и на сѣлчоѣчетѣ зарн Но за добро чесѣ сѣвѣтенѣ зарн до тази отъ нѣкъ прозорци, разкарайтѣ ваша и врата отъ времето и отъ пушки и отъ кухо-рчѣсто бѣхѣ черна като сеадъ, а стенѣтѣ отъ сащитѣ вѣсрѣя бѣше сиаи, и тъй, кака и ваша, и ваша, черна, бѣла, сечко наедно, и врата бешо го описала еще по красиво, като географическе карти съ мори, езера, полени, гори и разни предѣли на голѣми и малки страни, кака ваша стена, тъй и изложена на по-голѣма врата варкѣтъ съ роскеще, та тоеше обезобразена. Душемето на сеадта беше голѣ прѣсѣ и предѣ на окодо послано съ сиаи на кожи сеадѣхѣ и сѣдѣхѣ заштото на сеадѣтѣ губерчетѣ или кожи, съ сроки кака остаенко нѣкто за да изуваѣтъ калерифѣ си. Въ всѣка задѣ вратата въ най-тъмно то нѣкато нѣкъ сеадъ отъ дъски на ширъ колкото да лежатъ четарка, бѣхѣ съмѣйне направени за по дедикатнѣ пусаѣрдо, но подъ него цѣло сѣ скрѣяи ругодо и дрѣхи, а въ по-високо нѣкъ ако отъ когато е прѣсѣ. Отъ другата страна до вратата едно нѣкъ чабурче, сина голѣма стоина и нѣкъ-що нѣрчка стоѣха сиаи цѣли съ водо, а подъ тѣхъ и около тѣхъ мокрота нѣкъ. Тоа бѣше Фрецъ-ъ чешмата, а тоа бешо и чаршето, и ваша дѣлкина, и спетенѣ като нурнинекъ, защото жухнѣ, пушекъ и прекато обѣка и нѣкато висеаи, и предъ нѣкъ-що нѣкъ-що сеадъ и дорѣ на стрелъ одата на нѣкаѣ кѣсѣки песнѣ пушнѣтѣ, сѣдѣтѣ и пазлеѣтѣ, на зашитѣ, сто сечко то изобразяваѣ на сущаѣ одаса.

Отъ туй описание можахте да да сѣставиѣтѣ ваша мисъ-ъ и ваша мисъ-ъ не знаиѣ, ще приложъ само да кажа, че тай бѣше тъ-ко и задушено и като нежаіе нуждаѣтѣ прозорци за проветрѣенѣ на въздуха отъ чрезъ и отъ сиаиѣ незаирѣнѣ въздухъ бешо тъй развалено, щото не бешо възможно на не вирѣаи сѣдѣствіета отъ прѣхъ чешмѣ, ваниѣнѣтѣ на тоа образъ жилѣніе. Особено бешо несъгласнѣтѣ сѣаиаа жилѣ щото не остаиаіе пушекъ вѣсто на рогоскаѣтѣ, тоеѣнѣто беше нетрѣаиѣ.

Тоа одаи бѣше жилніе, приреѣнено разрѣсъ-ъ, на зашитѣ колиціи, защото сеаи нѣкъ-ъ ваша сѣ и отъ чрезъ-ръ прѣсѣ-ръ въ вѣ. Въ нѣ, като на приреѣненѣ-ъ стаціи, домоѣжаѣ и колкото затворицѣ-ъ ваша, тъй и тѣ, кака затворницѣ отъ вратѣ и гралоѣ прѣдаи тукъ, ваша зидѣдѣ и ваша хванати скоро, и прѣсадѣхѣ нѣкъ-ъ часовѣ, по нѣкога и прѣводуваѣ. Въ-ъ довелоѣ едно лончайнѣ отъ Русуфчата тамошно, голо, босо съ една раза и съ гоще, но ако са позваиаіе да ги бехѣ е бѣло платно, тоѣ бѣхѣ поперѣзи. Въ прѣсадѣ сина нѣкъ ваша на другъ отъ нѣкъ-ъ ваша, и нѣкъ-ъ ваша, и нѣкъ-ъ затворницѣ-ъ нѣкъ въ одаитѣ, сир. при ограниченѣ-ъ затворниціи.

Когато нѣкъ-ъ, или отъ зашитѣ сеадѣхѣ ваша, и пушекъ, и пушекъ, и ваша, и ваша, и ваша

Кѫдѣ сѫ дѣлателіетѣ.

Непетлъкувано е равнодушието на нѣкои отъ нашитѣ духовни лица и злоокбпа за бѫдущето на черквата ни тѣхнѫтѫ тъй да кажемъ своекорыстна снотреливость. До сега, какъ и да е тѣзи или онѣзи *вины о грѣсѣхъ* можахѫ до нѣдѣ да гы по оправдаютъ прѣдъ очитѣ на свѣта, но сега какво могатъ да кажатъ тѣ за оправданіе на своето хладнокрѣвіе а отъ части и спеколиранiе. И що видимъ ный днесь отъ тѣхнѫ страна? Едвашто и днесь еще ся потѫгачатъ и чакатъ да ся опече питата на Екзархата и тогазь да дойдѫтъ на готовѫ трапезѫ, а другы прибъзахѫ да раздъръпатъ прѣдложеныйтъ *сомунъ*, а нощо друго нескатъ ни да знаѭтъ. Това е наистинѫ и скърбно и убійственно. Ето жертвата е готова а дѣ сѫ дѣлателіетѣ? До сега народътъ самъ ся е борилъ за черковныйтѣ ни правдины и когато той искорени джигрытѣ ный гледамы че вѣстото е еще пусто и не ся появатъ онѣзи работници конто трѣбаше да бѫдѫтъ на чело и при пьрвѫтъ по трудны работѫ. Иначе на вѣстинѫ на чело на работѫтѫ и има трима, четырма отъ владыцытѣ, но въ тѣхъ ли е цѣлото всичкото наше духовенство?

Дѣ сѫ толкозь и толкозь другы архимандрити, игумени, проигумени и другы учены свещенноноцы? какво чакатъ тѣ та не ся явятъ поне на послѣдепт часъ да дойдѫтъ да помогнатъ и да доискаратъ дѣлото? Отъ келіитѣ ныи и отъ спокойнытѣ ныи и приходы постове чакатъ тѣ да идѫтъ да гы зематъ та на по спокойны и по приходны да гы настанатъ; като гы направятъ владыци. По това много злѣ прѣпоръчва бѫдущытѣ служители на Българскѫтѫ черквѫ, и ный сны въ отчаніе за нейното прѣуспѣяніе при такъвъ едно заспало чувство у нашето Духовенство. Всякое духовно лице което осѣща себе си способно да послужи на народа си и на черквѫтѫ си сега трѣбаше да ся яви и да ся притече на помощь тамъ дѣто го нуждаа ныка. А що правятъ тѣ? Нуждата гы ныка. Екзархіата гы канци и тѣ, едны ся необѫждатъ, другы искатъ да ся уславятъ за да ныи ся дадатъ Епархіи които тѣ искатъ, другы пакъ не арессатъ тѣзи които гы избиратъ ныи интригуватъ всякакъ и на всичко сѫ рѣшени за да ся добыятъ до онѣзи постове на които сѫ тѣ турци око въ властолюбиытѣ си прѣсѣтновенія. При такъвъ своекорыстны домогванѣ на нашето духовенство, нашата черквѫ ще ли може да иде напрѣдъ? И какъ ще иде та напрѣдъ, въ пьрвѫтъ отъ длъжноститѣ си — въ обѣединеніето на народа, когато Епархіитѣ които сѫ надѣлены съ описность и имать полезнѫтѫ нужѫ за владыци ся оставятъ на своѭтѫ си судбинѫ а всичкы тичерѣ на оздравенытѣ? Това ли е служеніе на черквата и на народа? Такъвъ ли е равностата на нашитѣ отборѣ калугери и това ли е тѣхното призваніе? Увы!

Нѣщо за Славенитѣ

На единъ членъ въ-рху славенытѣ, обнародванѣ въ *Мемоаръ Дипломатикъ Бореспондентъ Славъ* отговаря слѣдующето:

"*Мемоаръ Дипломатикъ* сѣ обнародвалъ единъ членъ подъ заглавіе: „Передытѣ отъ славянско происхожденіе" който и ныи бѣхмы зеди и помѣстили въ послѣдніятъ си листъ, тозъ членъ заключава въ себе си такъвъ дѫжовны убѣжденія щото неможемъ да премѫлчимъ за да не ся опровергаемъ.

Ный много на зачудъ туй че *Мемоаръ Дипломатикъ* отпечатытѣ дѫжи катрупаны въ нѣколко стотни редове прави слѣдующето заключеніе: "Между тѣмъ неможемъ отрече едно нѣщо че славенытѣ отъ незапамятны врѣмена до нетый вѣкъ на нашето злочестіе, населяваѭ страныйтѣ които сѫ между Сѫверъ и Истокъ отъ Карпатскытѣ планины и ся простирѫтъ отъ Черното море до Балтійскытѣ брѣгове."

Туй не е сѫ едно доказателство че славенытѣ сѫ были основатели на Австрійскѫтѫ Имперія? Моравското царство на Святополка не бѣше ли пьрвото явленіе на Австрія въ исторѫтѫ?

Понатетѫтъ, *Мемоаръ Дипломатикъ* иска да каже че славенытѣ никога не сѫ могли да ся устроятъ и да запазятъ единъ трайнѫ държава, съ исключеніе само на тази която въ деветый вѣкъ Рюрикъ, Варѫжскытѣ главатаръ, основа въ Новгородъ и което е дѣлката на сѫщото Руско царство въ нашитѣ врѣмена. Руситѣ, и прѣди тѣхъ Полѫкытѣ сѫ самы великытѣ исторически народы отъ славянското происхожденіе.

Ный неможемъ да си позволимъ за да сѫ сумнѣваемы за образованіето на господа редакторытѣ на *Меморіалъ Дипломатикъ*; за туй и неможемъ да си обеснимъ защо този вѣстникъ ся прѣтурява ужъ че не знае за царството на Българытѣ, което бѣше доста широко и трая доста врѣме щото ну ся стои да заваеме едно мѣсто въ исторіѭтѫ. Сѫщото и за Бохемското царство и Полшката республика и, като Австро-Унгарската имперія, по своитѣ главны елементы, е славянска дѫржави заради туй полнитѣ *Меморіалъ Дипломатикъ* да забѣлѣжи че, славянытѣ сѫ които сѫ образували и запазили тѫзи имперіѭ, отъ парытѣ на които сѫ поддѫржатѣ редакторытѣ ну въ Віенѫ и Парижъ.

Ако прѣдъ очитѣ на *Меморіалъ Дипломатикъ* Българытѣ, Сѫрбытѣ и Бохемцытѣ не сѫ историческы народы, туй показвя просто че редакторытѣ на този вѣстникъ въ жлоди годины, но сѫ обичали да учатъ исторіѭ.

Особенно противоречіе: *Меморіалъ* не познава осѣбѣ Русытѣ и Полшцытѣ, туй което не ну възбранява нѣкко по до ну да казва, за „*четыры* главны языци въ които славянскыйтъ духъ си е положилъ животътъ и мыслѣтѣ: Чешскый, Полшскый, Русскый и Сѫрбскый!"

Еще по-интатѣкъ, съчинителятъ на извѣстный членъ ныи добрилъ ли съзнаа че „тѣзи языци въобще сѫ по близу единъ съ другы отъ които то языцитѣ които происхождатъ отъ Германскый корень; защото Чехытѣ, Полшцытѣ, Руситѣ и Сѫрбытѣ, сѫщо и Руситѣ и Чехытѣ са разбиратъ по добрѣ отъ колкото Нѣмцытѣ, Англичанытѣ, и Шведытѣ. Тѣй, нѣкой, който знае само едно славянско нарѣчіе, въ случай на нужда, може да ну разбиратъ отъ Елбѫ дору до предѣлытѣ на Камчатѫк и отъ Балтійското море дору до Гърціѭ"

Туй Маджарско признаніе трѣба да отвори очитѣ на Австрійского правителство и да ну доде да разбере че ще бѫде въ неговъ интересъ ако слѣдва славянскѫтѫ политикѫ. Колкото за насъ ако бѣхмы были Маджари пьрвото нѣщо което щѣхмы да направимъ щѣше да е да зѣбравимъ сѫ-Нѣ симпатическы языкъ и да изучимъ единъ отъ „четыртѣхъ главны нарѣчія въ които славянскый духъ е положилъ животътъ и мыслѣтѫ си."

Меморіалъ ни расказва, въ другы редовъ, че туй което характеризувало славенытѣ въ старытѣ врѣмена было общото имѐніе на единъ собственѫ тѣхнѫ Литературѫ съ исключеніе на нѣкои остатки отъ южнацы пѣсни на Южнытѣ славяни."

Отъ тукъ сѫ види че *Меморіалъ* не познава нито многоцѣнныйтѣ ржкописы на Бохемскія краледворъ нито старытѣ Българска Литературѫ, нито сѣбранытѣ Сѫрбскы закоиы на царь Душана, обнародваны въ год. 1349. Той смѣе и да каже че" ако числото на книгитѣ които сѫ печататъ сега въ Русія надвилуѭ числото на тѣзи които сѫ печатанѫ въ всичкытѣ другы славянски страны (нѣщо много добрѣ изяснено), то количеството надмиуѭ съвѣрсено качеството. Съчиненія по духъ природенъ и оригиналенъ блѣщѫтъ отъ нѣмощето си"

А съчиненіята на Пушкина и Лермонтова, не бѣщатъ ли съ природенъ и оригиналенъ духъ?

Не; безъ сумнѣніе. И послѣ, "туй отъ което сѫ лишавали славянскытѣ племена, было философскыйтъ духъ, духътъ на критикѫтъ: него защо *Полящитѣ*, на примѣръ, *никога не сѫ родили исторіѭ*"

Бѣдный Лелевелъ, геній непознатъ отъ великый *Меморіалъ*!

Колкото за философскый духъ, за духѫ на критикѫтъ, ный що забѣлѣжимъ само Жанъ Хусъ, Жанъ Амосъ коменскый, Пуркыне, за Бохемцытѣ; Шаинчъ, Бечкерскы, Обрадовичъ, Божадини, Лазаричъ, за Сѫрбытѣ, Гогуховскый, Треатовскый, Либелтъ, за Полящытѣ.

Ный нощемъ да отговаряиы на туй което *Меморіалъ* казва за нѣкоеи отъ неговото мѣнѣніе само по себе си ся обори, заради туй не си струва трудътъ да го опровергаемы. Листътъ за който говоримъ туй, непознава нито славянскы народъ, нито славянскый въпросъ, мѣжду тѣмъ какъ е произлѣзъ сѫществованіето съ тѣзи думы: „Ина обаче твърдѫ важны въпроси или нѣкои невѣдѣны случаи, между третѣ сиы, които ще можатъ да подигнатъ славянскыйтѣ въпросъ."

Твърдѣ добрѣ, господа, ный сами признаваме сѫществованіето на славянскыйтѣ въпросъ, е добрѣ ще да е ако ся мысли за него и серіозно. Тоза славянскый въпросъ, който никакъ не обичате, може да избави Австрійѫ, ако искатъ добрѣ да разберѫтъ въ Віенѫ.

Изводъ отъ дописки.

Цѣрадъ 15 Юнія

Г-не Редакторе!

Слѣдующето сѣобщеніе пишатане отъ едно писмо изъ Азарѫ, отъ 5-ій текущаго:

"Селяните на работы, казва прѣтекъ въ казанѣто да ся оправѣтъ и тржгатъ въ добрѣ редъ, напротивъ отъ денъ на денъ отиватъ все по на злѣ.

Прѣди малко са изкадили вѣхтытѣ аязы, и за вихтярѣ селяни са избрали пьмъ чѣвиово. Тія поседѣвалѣ, като поискалѣ да прѣдседатъ сѣвѣтытѣ на бывшіи селскыи векилъ, той отказа подъ излѣтъ, че новыты аязы не были ужъ избрани по одобрѣніето на всичкытѣ селяни, та задрѣка сѣвѣтытѣ цѣли два мѣсеца. Цѣлта на това му упорство бѣ дашо състави четова партія, тъй щото да сѣбори новытѣ аязы, за да ся задрѣжи и за напрѣдъ селскы векилъ! Но надѣжытѣ ну излѣзоха суетни. Ный послѣ като искали да сполучи, прѣседала ну са сѣвѣтытѣ, и той малко нѣмалъ около 30 хил. гр.! Кабуждалка и той злоупотрѣбилъ 1 хил. гр. които като ну са поискала, той са напрѣзи на зулъ! Какъвъ край ще земе тъй работѫ незнаи, но сѫдѣ дѫ, че ще ся изучавамъ, та ще ся отнесе до Правительство въ Пловдивъ.

Общината ни почина пьрву гнилѣ стъвъ, на невежество. Ако позвы добрѣ въ Бы прѣбѣжнѫтѫ на прѣдишего си че въ наше село не имало образа и не може да ина защото са опрѣдѣлѣше отъ хора, които гледатъ само за въ частный си джебъ, и общественытѣ ни работы и учебнытѣ ни заведенія, да вранатъ къмъ пьлъ! Нѣмедну обинярити ни ако и да ина — 3 лица, които сѫ въ сѣстояніе и желѫтъ искренно да положатъ единъ добрѣ рѣдъ на учебнытѣ ни заведенія, какъ и въ устройството на общинѫтѫ, ны отчаяни, незни, отъ разновидныйтѣ пріятелства на нѣкоиката несмѣсѣнны Фанатици и посѣдговели на Бахса, тѣ си сѫдѣтъ за гнилѣ за заемане, и почти по ныи ся ще да ся неслѣтъ съ селскы работи.

Прѣди нѣколко врѣмя поиий ни учителя, който ся нарича и главенъ, обнародна дѣ дописы въ нѣкоеи отъ Македонія и Право, въ които прѣтелани учителѫтѫ на ный на нѣй нѣкъвъ сѣстояніе! Чудна прѣдъ-ложеніе! Излишно е да ни говорѭ врѣхъ прѣдложытѣ които сѫ подадѫли рѣченный учитель, да прѣпоиоча така рѣшотѣ, защото вѣрвамъ, ки отъ сѫдѣрża нѣсто на помѣститѣ дописы, сѫ сѣ направили докоиечеіе!"

Азъ отъ ный страна, като сподѣлѣмъ сѫрѫбъта на прѣтеля си, такъ нѣобще и на сѫотечественыитѣ си сѫселяни, за непорѣдъ положѣнъ въ общественитѣ работы въ селото ни, сѫмѣмъ да ну забѣлѣжѫ, че не е то тамъ въ правото гѣто казва: "въ наше село не е имало образа и не може да ина". Ако до сега то е имало, отъ сеня може да имѣ, щѫ какъ въ, спита само да попаше и да сѫлѣдствуваемо на казванѣтѣ, отъ него, — 3 лица, да ся прѣдложатъ положѫ за гнилы злоупотрѣбленіята. Тогава и общинѫтѫ ще ся поправи, и училищата щѫтъ са направѣтъ, за да отговарѣтъ на званіето си. Зѣгрѣчеѫ ли рѣдѣ да стоимъ като отчаяни, и да чакаемъ всичко да готовѫ, ны много още щѣемъ ся изтачѣмъ че сѫ назадъ въ всѣко отношеніе, и че ся злоупотрѣбляватъ въ годинѫтѫ по 0—40 хил гр! Въ единъ отъ дописытѣ на рѣченный учитель, прочетохъ че нѣкаво сѣрѣдства за въ-правѣніе училищата въ селото ни. А кадѣ отиде капетала на общинѫтѫ, отъ дохода на който можѫ да ся под-ржатъ ный добрѣ? Извѣстнитѣ фанатици позулѣхо до тѣй да го прахосатъ за и-правѣ на поиѫ кенгирлѫкъ черковъ, отъ който селото нѣмало ни ный малкѫтѫ пользѫ, и днесь? Днесь нѣма сѣрѣдства за въ-правѣніе на училищата! Да сѣбирашъ училища, за да правишъ черковѫ, то ся неизразява съ малко умъ! Бѫзе ни.

Единъ Азаренъ.

— Пишатъ ни отъ Силистра за нѣкой си чорбаджи Минчо Георгіевъ който много пречи давѫтъ въ устроството на общественытѣ работы; въ послѣдно прѣдстражѫтѫ като бѣшѣ сѣбрали въ Митрополійѫтѫ ряда да разискватъ за работытѣ си и като искали да земѫтъ чорбаджійскѫтѫ власть на речениія сѣвраги си поиежду си и тогазь той безъ чалко шѫтъ да иде дѣрнеыя господъ. Добавяемъ въ чорбаджійскѫтѫ си честь Господственому дадъ прошеніе на Правителственото на което исходъ да оклеветѫ гражданытѣ, но благоразумыйтѣ Силистрійски управитель не зелѣ подъ внимѫніе неговыйтѣ клеветы.

Сѫщо ни съобщаватъ че Г. Добропольский като исказѣ позволеніе отъ общинѫтѫ да надѣзе за нѣколко врѣмя и като не му ся позволи защото наближавали пеститѣ и защото му искали кефитѣ за дѣтѣ който ималъ въ общинѫтѫ и неможѣлъ да ги вѣрѣ — той оставилъ безъ позволеніе Силистра и отишелъ въ Бюстенджа.

Още ни пишатъ че другыто едно отъ учителитѣ были направили общинскы писъ, но той въ врѣмето на писарството си сѫдрѫтъ листоветѣ отъ хитѣрѣ дѣло ну была записана сѣмѣтката на парытѣ които земѣтъ, направилъ си самичкъ утѣкителны и улобрителны писма и ны подписвѫтъ съ общинскыйтъ печатъ. Но тоза неговъ сахтиярлѫкъ ся открилъ и щѣло было да ся песка наказаніе за поведѣніето му.

— Отъ Кѫзанлъ-Мурадъ ни пишатъ какъ да единъ другъ учитель когато были натиреи да отиде на Букурещъ да имъ купи една камбана. Той отишелъ, купилъ камбаната за 39 лири а показалъ сѣмѣтка за 45 тури: поискалъ и разписа 20 лири, а помощта дѣто сѣбрал отъ Букурещъ и Бряила отъ нѣкои разположны лица нѣщо около 16 лири за туй що то е на-ималъ, тѣхъ скрилъ.

Годинъ Великденъ учителя земѣ позволеніе да ся отиде до 10-на дни — но като ся отнесѣ отговорнѫтѫ чешма да ся вѣрне, той като ся трьгнѫлъ отпрѣдилъ и *общинскытѣ печати*.

Постъкоиѣтѣ на Силистрійскія като на Кѫзанлъ-Мурадскыя учители заслужаватъ ный голѣми порицанія на да изкинѫтъ нашитѣ дописницы дѣто въ обнародѫвамы нѣкоеи на тѣзи клеветы защото то е вѣнъ отъ Вѣстникарскѫтѫ длъжность, а ный ще забѣлѣжимъ само че общинырытѣ трѣбва да ся отворатъ очитѣ на всѣкы хора повѣрвамъ общинѫтѫ си работы.

Молимъ почитаемытѣ наши дописници да ся не обижѫтъ ако не можемъ да обнародваемъ въ врѣме статитѣ ны, и допискытѣ ны на цѣло. Вѣстникытѣ ни е малкъ и излиза веднѫжъ въ недѣлѫтѫ, а статіи и дописки толкозь сѫ ны отрупали щото ако бы всичко да вмѣстваемъ не бы оставилъ мѣсто за другого а вѣстникатъ искы да е разнообразенъ. Добрѣ е еще и почитанитѣ наши писатели да гледатъ колкото по критко да пишатъ защото споредъ черната си трѣбва да ся пространимы.

Нашійтъ Съотечественикъ Хаджи Дерящаа всѣ отъ насъ да обнародѫвамы чрѣзъ вѣстника си и вмѣсто съ всичкы пазаліи на лицето, което е свободно до дописката противъ него повѣстени въ брой 3, и въ противенъ случай запазимъ ны че ако закъсаемъ отложимъ врѣмя, отговоримостьта щѣмъ да падне на насъ. Нѣмъ ни е жалъ че не можемъ да осѣмнимъ желѣзнѣто на тозь добръ и сѣзенъ нашъ съотечественикъ даже и ако да бѣхмы искали за да избѣгнемъ отъ запазванѣтѣ ну.

Ако и кавулки Башія и Аяза въ ядре исплаши Н Благородіе ныи ся да не знае законытѣ на печата, нека прочете ну распрѣдѣнѣ за уплашаніе. Н. Благородіе трѣба да ся опѣлне на Правителственото туй че неправедно е мамалѫкъ въ Македонія и да жоля Ныи. Правителство да разслѣда доносытѣ ный що поистина са неправедны да поиска тогазь онѣзи които е оклеветилъ публично едно честно лице, и като стане сѫдба Правителство ще поиска отъ насъ ако на дописника, и ный само на ный можемъ да го ныкажъ.

Колкото отъ нѣзъ зависи ный можемъ да направимъ другъ услугѫ на сѫотечественика си и та с то отъ тоза часъ еще ный призовамы всѣкы тѣй села и лица които сѫ почеулали на речениія дописка че отрадни са него да побѣзрать или да опрѣдѣлѣтъ казаното ныи да го потвѣрдятъ, а на нашъкъ еще да поиолимъ и Ныи Правителство ще земе на прѣдрѣніе тѣзи изложенія и да накаже ослѣдствѣтѣ за наказаніе. Защото и ный не желаемъ хулѣніето на невинны лица ныто не желаемъ оклеветеніето на сѫромасытѣ. И тъй паметника разбѣрный служеніето на вѣстникатъ на отечествѣтѣ.

زو وطنداشلرمز حاجی دورویش افنا مقدونیکی
ورمولی غزتهمزدرج ونشر اولنان تحریراتی
انشا ایدن شخصك شهریله غزتهمزك
واسطهسیله اعلان اولنمسی طلبنده بولنمسیله
یاد حکومت ایدیکمز و یاخود وقت کچوردیکمز
حاصل اولهجق مسئولیت مطلقهمزی عائد
رجع اولهجغی فورتقندر دراشو او وقوعك
دفترارانی اجرا ایدمدیکمزدن وزیر تبلیغ
اندیکی فورتودن حزر وجتناب ایدیکمزدن
زیاده سیله محزون اولدق
موی الیهی قیومباشی ومجلس ادارا اعضاسندن
وکیلی ابدهد مطبعه قاتولرینی تدبیکی آلاشاور
لك ایچون کندوسنه بول کوستردك اکنون
تعریف ایدلمسی اول امرد بعضی حق ماکسونیا
غزتهسنك واسطهسیله کوهر تاوسی شکست
اولندقی جهتله حکومت سنیه مز احسن
اصی لازمدر حکومت دخی کفت مذکوری
حقق وولدیغی مانده ایجاب ایدرایسه امضا
ایدن شخصك اسمی طلب ایدرز حتی باشکز
حکومتنه اسمی بیان ایدرز وماداش بولندیغمز
جهتله باشکز بو قدر ایوك ایدیلور زکه مذکور
مذکورد. ذکر اولنان ذاتر وقریه لری تعدیلن
دعوت ایدرزکه موی الیهی حقنده نشر اولنان
خبرلرك مالی قرین صحت اولوب اولمدیغی
تأخر قرمزن واسطهسیله فصح و یاخود
صدق ایتمسلرنی وکاله برر حکومت
سنیه دخی دعوت ایدرزکه اشبو
نشه رسمی نصر یورسون وتحقیق اولندقده
فی طرفه جهته تعیین ایدرایسه ایجابندن
دخی ترتیب اولنسون زیرا زحتی بوقری
موی الیهی ذاتر بهوم اولنمسی سنه بکرکی
ذات حقی دخی حقه ایکنکه محبور زاشه
کلوك وظیفه خدمت ایتمری بو دیکدر

١٧ صفر سنه ٨٨

= Прочитаемы въ 52-й бр. на „Свобода" Г-ну Найденову въ Петроградъ! Вие не разбрахе. Ако вие въ-ставаете противъ нѣо. „Но то казваме не за тоза, че Г. Славейковъ е [illegible] ако е за „приспособяемостта," е [illegible] Сѣзи безпристрастенъ, чоѣкъ ще [illegible] че „Правда, не е вѣстникъ, а почеурка. [illegible] по-нашенски знае нито Г. Славейковъ, нито [illegible] и ако предложитаме „Македония" то [illegible] сѫсѣзъ по другы причини. Предъ очитѣ [illegible] вѣстници Разберете ли сега? И са [illegible] те отъ „Турция."

— Прочитаемы въ *Леонтъ Тарнчет*: — Мигатъ нашъ „глупый человѣкъ" който е [illegible] ся всякой часъ.

— Въ Тесалійѫ избѣгъ въ единъ мѣсецъ [illegible] до 250 обири и едно убійство. Убитыйтъ бѣ [illegible] нѣкой си Барѫзанулуо

— Четвый вѣстникъ пристигнѫ че Жеѣзницѣтѣ гѣто ще бѫде отъ Трѣнѫ до Дунава [illegible] жиртѣ които е твѣрдѣ богатъ) щѣлъ да ся [illegible] скоро.

Редакторъ и издатель Н. Р. Славейковъ